

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3103/2016. (V. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény 3. §-a, 6. § (1) és (4) bekezdése, 8. §-a, 12. §-a, 13. § (1) bekezdése és 18. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz több azonos tartalmú alkotmányjogi panasz érkezett az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvénnyel (a továbbiakban: Tv.) összefüggésben, amely a hatálya alá tartozó devizaalapú kölcsönszerződésekből eredő követelések forintkövetelésre való átváltását írta elő. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott kérelmükben a panaszosok a Tv. 3. §-a, 6. § (1) és (4) bekezdése, 8. §-a, 12. §-a, 13. § (1) bekezdése és 18. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel szerintük e rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztesleges bírósági eljáráshoz való jog).
- [2] A támadott törvényi rendelkezések – szól az érvelés – „beavatkoznak a panaszos polgári jogi jogviszonyába, és megváltoztatják annak tartalmát”; „rájuk terheli az árfolyamkockázat okozta költségeket”. A „megkötött szerződésekből származó jogok és kötelezettségek jogalkotói aktussal történő módosítása egyértelműen beavatkozást jelent a szerződési szabadságba”, és „a szerződésmódosítással a törvényhozás beavatkozik az igazságszolgáltatás munkájába”. Az indítványozók kifejtik, hogy a törvényalkotás során nem tartották be azokat a követelményeket, amelyek a bírói úton történő szerződésmódosításhoz szükségesek lettek volna (összeférhetetlenség, kérelemhez kötöttség, nyilvános tárgyalás, szerződésmódosításra csak érvényes szerződés esetében van mód, a felek méltányos érdekeinek a védelme, fellebbezés lehetősége). A panaszosok tehát a szerződési szabadság sérelmére is hivatkoztak – konkrét alaptörvényi rendelkezés megjelölése nélkül.
- [3] Az alkotmányjogi panaszokat – tartalmuk azonosságára tekintettel – az Alkotmánybíróság az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kellett döntenie. Ennek keretében először azt vizsgálta meg, hogy a kérelem megfelel-e az Abtv.-ben írt formai feltételeknek.
- [5] Az alkotmányjogi panaszokat az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően a jogszabály hatályba lépésétől (mely a Tv. 22. §-a alapján a jogszabály a kihirdetését követő 3. nap, tehát 2015. október 5. napja volt) számított 180 napon belül nyújtották be.
- [6] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint továbbá az alkotmányjogi panaszok – eleget téve az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek – határozott kérelmet tartalmaznak. Megjegyzendő e körben, hogy a panaszosok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mellett kérelmüket tartalmilag egyértelműen a szerződési szabadság sérelmére alapították, ezzel összefüggésben azonban alaptörvényi rendelkezést nem jelöltek meg. A szerződési szabadság az Alaptörvény alapjogokról szóló részében kifejezetten nem került szabályozásra, azonban az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint e jog olyan, az Alaptörvény M) cikkéből levezetett, Alaptörvényben biztosított jog, melynek a sérelmére alkotmányjogi panasz alapítható [ld. legutóbb összefoglalóan: 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [21]–[28]].

- [7] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [8] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.
- [9] A panaszosok a velük szemben fennálló követelés forintra történő átváltásáról szóló értesítés másolatban történő megküldésével igazolták az ügyben való érintettségüket.
- [10] Megállapítható továbbá az is, hogy a támadott előírások vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak: a Tv. elsődleges tartalma az, hogy a fogyasztókat terhelő árfolyamkockázat megszüntetése érdekében elrendeli a hatálya alá tartozó devizaalapú kölcsönszerződések alapján fennálló tartozások (illetve a már felmondott szerződésből eredő, késedelmes követelésként nyilvántartott tartozások) összegének forintra történő átváltását. E rendelkezések minden más állami aktus közbejötté nélkül érvényesülnek, az indítványozók által állított jogsérelmet maguk a támadott jogszabályi előírások okozzák, tehát azok az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadhatók [l. ehhez hasonlóan: 3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [11], 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [11] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panaszok esetében a befogadhatóság tartalmi feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [12] Az indítványozók panaszukban a jogalkotói aktus alapján kötelezően végrehajtott szerződésmódosítást kifogásolják, azt állítva, hogy annak alkotmányos feltételei nem álltak fenn.
- [13] Az Alkotmánybíróság korábban már érdemben vizsgált az indítványozók által sérelmezetthez hasonló jogszabályi megoldást (jogalkotás útján végrehajtott szerződés-módosítás a deviza, illetve devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződésekkel összefüggésben). A 33/2015. (XII. 3.) AB határozatában az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény egyes rendelkezéseit támadó panaszokat mind az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből levezetett szerződési szabadság, mind pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította (Indokolás [33]–[57]).
- [14] Emlékeztet az Alkotmánybíróság azonban arra, hogy a korábbi ügyben vizsgált kötelező szerződésmódosítás esetében a jogalkotó csak korlátozottan biztosította a fogyasztóknak az „opt-out” vagyis a „kivülmaradás” lehetőségét, ezért a panaszosok számára nem áll rendelkezésre más út, mint az Alkotmánybíróságtól kérni a jogszabály alkotmányossági vizsgálatát. Jelen ügyben ettől eltérő a jogi helyzet: a Tv. ugyan elrendelte a követelések forintra történő átváltását, azonban a kivülmaradás lehetőségét minden érintett fogyasztó számára biztosította: a) a Tv. 13. § (1) bekezdése értelmében az érintett fogyasztó a devizaalapú kölcsönszerződések forintra átváltott, módosított szövegének kézbesítését követő 30 napon belül igazolható módon írásban nyilatkozhat arról, hogy a szerződés módosítását nem fogadja el; b) már felmondott devizaalapú kölcsönszerződésekben eredő követelés esetében a fogyasztó a Tv. 18. § (3) bekezdése szerint a forintra történő átváltásról szóló tájékoztatás kézbesítését követő 30 napon belül írásban kezdeményezheti forintkövetelésre történő átváltás mellőzését.
- [15] A jogalkotó tehát normatív megoldást kívánt nyújtani a Tv.-nyel érintett devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatban felmerült, az árfolyam-kockázatból eredő, és társadalmi méretűvé vált problémára [a Tv. indokolás szerint az „árfolyam ingadozás mintegy 200 ezer családot érint, az állomány 305 milliárd Ft (így a pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatása mellett jelentős társadalmi problémának is tekintendő)."], ugyanakkor minden fogyasztónak – tehát valamennyi alkotmányjogi panaszosnak is – lehetőséget adott a szerződés-módosítás elutasítására abban az esetben, ha a jogalkotói megoldással nem értenének egyet, vagy azt magukra nézve bármely okból hátrányosnak találnák. A szerződés-módosítás elutasításának lehetőségével bármely érintett fogyasztó feltétel és indokolás nélkül élhetett.
- [16] Ebben a szabályozási környezetben – mivel a fent kifejtettek szerint biztosított a kivülmaradás lehetősége – a vizsgált törvényi előírások az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem vetnek fel olyan alapvető alkotmány-

jogi jelentőségű kérdést, amely az indítványok érdemi vizsgálatát indokoltá tenné. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszokat az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. május 17.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/227/2016.

